

FELSŐMAGYARORSZÁGI HIRLAP

POLITIKAI ÚJSÁG

Megjelen minden szerdán és szombaton este.
Kéziratokat vissza nem adunk.
Szerkesztőség: Kaszásy-utca 8.
Kiadóhivatal: Landesmann H. és Társándl.

FŐSZERKESZTŐ:
Dr. HOLLÓ ANDOR

Előfizetési ár:
Égész évre 20 korona. Félévre 10 korona.
Negyedévre 5 kor. Egyes szám ára 20 fillér.
Hirdetések díja centiméterenkint 20 fillér

Mit szólnak a németekhez?

Irtá: Buza Béla.

A nagy színjáték, úgy látszik, vége felé közeledik. A fegyverek, gépek és emberi indulatok tombolása egyaránt elfog oszondosodni. Bármily csodálatos, bármily hihetetlen is: béke lesz. A közem nem is rozsket, a lelke nem is tombol, mikor ezt leírom. A fásultság megölte azt az érzékünket, amely még örülni tudott. Mint egy fatalista várom az események lepergését, mely most, uylátszik gyorsabb tempóban fog haladni. Véleményem, impressióm, számításom nincsen és bizonyos kétkedő csodálkozással hallgatom, ha egyik-másik ember az események bizarr változottságában így szól: megjósoltam én ezt előre, megmondtam én ezt egy félévvel ezelőtt.

Tulajdonképen borzasszó módon el kellene szegyenleni magamat, mikor ilyen előrelátó, számító, jötehetőségi férfiakkal találkozom. Mert ha nekem úszitón meg kellene mondanom, hogy a háború folyamán én milyen eseményeket láttam előre és jósoltam meg, igen nagy zavarba jünök. Be kellene vallanom, hogy négy év óta minden számításom tétlenséget állt. Minden számításom halomra dőlt s elkövetkeztek olyan események, olyan helyzetek, amelyeknek az elkövetkezését kizártam képzelem.

Most is, mikor látom valami túlnemnyes erőnek, valami képrázatos nagyságnak a hirtelen összeomlását, lelki megdöbbenéssel állok meg e katalizma előtt. Azokat az érzelmeket, amiket bennem ez a tragikus bukás felidéz, sem a rokonszenv, sem az ellenszenv nem befolyásolja. Egyetlen dolog emellé a leűsleges látványtól, ami érzelmeket kelt bennem: a nagyság igérete.

Mikor a németek bukását látom, mely a görög tragoediákra emlékeztet, mikor halom minden o'dáiról a vádat, látom a gyűlöletet, a lekiósnilylést, hallgatom a jósokat, akik mindent előre megjövendölték, önkéntelenül is emlékezői kezdek. Legendás idők jutnak eszembe, nem is a rég múlt időkötől. Látom a lelkes, kigyúrt arokat a kávéházak asztalánál, amint ihlettel olvassák az Est vezércikkét: „Mit szólnak a németekhez?” Nem is jetttem akkor, hogy ezek csupa távolbátó, jós emberek.

Nem politikáról akarok én most írni. Egészen el akarok távolodni azoktól a kérdésektől, melyekkel a levegő most telítve van: lesz-e béke, milyen lesz a béke, ki az akadály a kibontakozásnak, ki volt az óva a háborúnak? Már bevallottam, hogy ezekhez a kérdésekhez semmit sem értek.

Az emberi nagyság, az emberi akaratérő lenyűgöz látványa az, ami most a lelkemben él. Az emberi nagyság, amely bukásában is fonséges. Az emberi nagyság, amelyről nem nézünk, hogy hibák-e vagy erőnyek, dicsőség vagy balszerencse e, amelyek hosszú táraul álltak.

Hallatlan, hogy ezek a németek nem tudnak megállni, — kiáltják megbotránkozva az emberek és nem gondolják meg, mi az, ami most nyugaton végbemegy. Ez már nem emberek küzdelme többé. A poklok támadtak fel, a titánok harca újult meg. Gépszörnyetegek állnak rajvonatban s dühbörögve indulnak előre. Lángszórók perzselik végig az embereket, gyilkos gázok teszik halálössá a lélekzavart. És e fölött a földi göröngyökön tomboló észvesztő borzalom fölött ott keringenek rajonkint az emberi tudomány legbüszkébb alkotásai s ontják magukból, mint hajdan Zeusz a felhők közül, a mennyköveket s a gépek pokoli harcát teljessé teszi a tengeri levegőtől felfrissült, ki nem fáradt embereknek több millió tömege.

És anachronizmust csinálók és most szólók így: *Mit szólnak a németekhez?* Azokhoz az emberekhez, akik az ördögököt megérintő pokol tüzében, ég és föld dundúában még ma is megállják helyüket. Kitérnek itt is, ott is a rettenetes nyomás előtt, de a rémület nem lesz urrá felettük, a rettenetes akaratérő parancsol a gyenge idegeknek, a zord kötelességtudás csodákat művel.

És mikor én ezt látom, nem tudok beállni a kórusba, mely ádzál kiáltja: fesszid meg őt. Annál kevésbé teszem ezt, mert a tudós o'dáron hirdett nagyserű eszmék büszkélenségekben sem hiszek. Nem tudok személt hunyni a hipokritaság előtt. Nem anyagolok ők és nem ördögök az ellenségeik. Körtülbelül igazsága van Bernard Schaw-nek, aki azt mondja, hogy ha egy embert választok ki az egyik o'dáiról, egyet a másiktól, azok között még találok különbséget. De ha *hossz-hossz* embert veszek elő, azok átlagban már egyformák lesznek. Az a nemzet hiába tűzi ki zászlójára a militarizmus, az imperializmus elleni harcot, amelyiknek évszázados büszkesége volt a *glóire*, amely a Pantheonban kegyellel őrizi annak a férfinak a hantvait, aki a világ legnagyobb militaristája és imperialistája volt. És ugyan hogy illik a népek örendelkezési joga a ködös, Albion urának a szájában? Verességnak van egy festménye, amelyet nem is nézni, de hallgatni kell, mert minden esztendőn olyan,

rajta mintha egy fájdalmas, vádoló kiáltás volna. Ágyuk állnak szép sorjában ezen a képen, az ágyuk mögött parádásan öltözött angol tüzérek, a parancsookuk épen tüzet vezényel. S az ágyúcsövek elé egy-egy fehérruhás indus van odakötözve. A kép alá találon lehetne oda írni ezt a tetszetős címet: A népek örendelkezési joga.

A halotti beszéd jut eszembe, amelyet egyszer valaki ezzel a tréfás változtatással applikált: Látjátok feleim szatucukkal mik vogmuk? Svindlerok vogmuk, feleim, svindlerok!

Kik az árdragítók?

Cédula mint megváltozhatatlan igazság. — A ruhaneműk árai.

Megérkezett nemrégiben a szigorú parancs, hogy a kirakatokba helyezett árucikknek az árát meg kell jelölni. A parancsnak engedelmessédek is hűségesen a kereskedők s most már boldogok vagyunk és meg tudhatjuk, mi az ára egy kabátnak, egy pár keztyűnek, harisnyának, egy kalapnak stb. Okosabbak azonban nem leszünk tőle, hanem egy picikét csodálkozunk: ugyan miért kellett ennek a rendezésnek megjelennie, kinek van haszna abból, hogy az egyes portékákban ott lóg az áratat feltüntető cédula? Hiszen azokat az áratat maga az illető kereskedő állapítja meg a maga szabad akaratából. Nem kérdésem meg senkitől, hogy azért a képenyér, amelynek három év előtt 60 korona volt az ára, szabad e most 700 koronát kérnie, de azért ráhelyezte a cédulát: K 700. A régi 50-60 filléres harisnyák a cédula tanúsága szerint ma ugyan annyi koronának érnek; vajjon olcsóbbak-e, mint cédula nélkül volnának? És így tovább.

Elserénylikódik az ember amit orzeket a szemérmetlenül magas áratat látja és azokat, akik e rettenetes áremelést csinálják, nem fenyegetik fegyházzal, mert már jólre fölemelték az áratat azok számszorosára. Ellenben akik a paradiocsmot 1 korona helyett 1 korona 20 fillérével elarusítják, azok bizony árdragítók, akik megérdemlik azt is, hogy a spanyol inkvizíció kizókamráiban részletlenül váljanak meg az élettől!

A szigorú megtorlás, mellyel az árdragításnak akarják elejét venni, ne ott kezdődjék, hogy a ma megállapított hivatalos áratat valaki egy-két fillérral, esetleg koronákkal vala túllépi, hanem valamivel előbbre. Tekintsenek be a ruhanemű kereskedésekbe, ahol megállapíthatják, hogy a 30 koronás nadrág ma 400

korona és azután spekulálják ki, hogy jogos dolog-e a 3000 percentes áremelés. És akkor vágjanak rá azokra, akik egy 10 koronás gyermek téli kabátért most 250 koronát kérnek és arra a hitvány portékára rá merik tenni a K 250.— jelzést! Igen igen, tessék itt kérdeni a szigort, tessék bürtönbe vetni és politikai jogainak gyakorlásától megfosztani azt, aki két három ezer perccentel dolgozik már évek óta s ezt nyíltan is jelzi. Ha pedig nem ő az oka ennek a horribilis árnak, menjenek tovább, maig megtalálják azt, aki ezt tényleg előidézte.

És ha már az árjelző cédulánál tartunk, kérjünk kereskedőinktől, miért kell így írni: K 300 és miért nem 300 K?.. Hát vagy magyarok vagyunk, vagy nem! Ha igen, akkor írják ki a magyar nyelv természetének megfelelően, hogy 300 K. Igazán nem tudjuk, miért volna érthetőbb az ami nyelvünk szellemével ellenkezik.

Reméljük, megiszivleik az illedekések az itt mondottakat!

Védekezés a spanyol-láz ellen.

A miniszter tanácsal. — Ügyeljünk a tisztaságra.

A belügyminiszter ma leiratot küldött a vármegyékhez a spanyol nátha terjedésének a megállítására érdekében. A leiratban ezt mondja:

A spanyol betegségnek nevezett baj a legtöbb esetben báyadsággal, borzongással, váltakozó forrósággal kezdődik, amehely nátha, szomhurut, fejfájás, köhögés, a hát, a derék és a végtagok fájása járul. A betegség fertőző, osirája (ragálya) a beteg orrából, torkából és tüdejéből származó nyálkában van, amely a beteg lézentebe, köhögése, ugyiszintén a beteggel, vagy a beteg használt tárgyakkal való érintkezés útján jut az egészségre.

Aki a beteggel érintkezik, gondosan mosakodjék, száját többször öblögesse, óvakodjék attól, hogy a beteg reá köhögjön és óvakodjék a meghűléstől. A beteg felgyógyulása után a lakást gondosan kell kitakarítani és jól kiszellőztetni. A közönséget figyelmeztetni kell, hogy lakását és mindazt, amivel érintkezésbe jut, tisztán tartsa, figyelmeztetni kell arra is, hogy a betegség különösen azért, szufolt helyiségekben terjed leginkább. Nyilvános helyiségek (pl. mulatók, italmérések stb.) látogatásától tehát mindenki saját egészségének megóvása érdekében lehetőleg tartózkodjék. A szufolt, tisztátalan közlekedési eszközök szintén alkalmat adhatnak a betegség továbbterjedésére.

Felhívom alispán urat, utasítom az alárendelt hatóságokat, hogy a kúterek, nyilvános helyiségek, közlekedési eszközök tisztaságát hathatós ellenőrzéssel biztosítsák.

Végül felhívom, hogy ha a fertőző betegségek iskolában jelentkeznek, minden indokolt esetben legalább 5 napra a tanítást szüntesse be.

Városunkban a járvány még mindig dühög. Alig van ház, ahol megbetegedés ne lett volna.

Az orvosok véleménye szerint a betegség jött még elég jóindulattal, más városokhoz viszonyítva.

Az anyakönyvi nyilvántartás szerint szeptember hónapban városunkban halálesetek száma 59, ebből 17-nek spanyolnátha az oka, azaz a haláleseteknek 35 százaléka. Október havában mai napig 27 halálesetből 6 spanyolbetegségre esik. Itt már 44 százalékos az arány.

HIREK.

Tartanak éjjeli inspektorát a gyógyszer-tárak. Kolozsvárról írják, hogy ott a főkapitány, tekintettel a spanyol járványra, elrendelte, hogy míg a tartanak éjjeli szolgálatot. Nagyon helyes volt, ha a tisztifőúrvis elterjesztésére néltük is elrendeltek, hogy egyelőre 2-3 hétre az összes gyógyszer-tárak a törvény eredeti rendelkezése értelmében éjjel-nappal és ünnepnapon is teljesítsenek szolgálatot és álljanak mindenkor a közbizony rendelkezésére.

— **Signum laudis.** Ófelsége megparancsolta, hogy a háború idején teljesített kitűnő szolgálatának elismerésül Dr. Chulovszky Mór háború tartamára kinevezett törzserősnak legfelsőbb díszérő elismerése tudtul adassék.

— **Katonai kitüntetés.** Az ellenség előtt teljesített kitűnő szolgálatának elismerésül. Ófelsége a koronás arany érdemkeresztet a vitézségi érem szalagján adományozta Szankovszky Sándor népfelkelő főhadnagyknak.

— **Uj ügyvéd.** Dr. Teleki Sándor a kitűnő tollu újságíró, lapunk hosszuidőn át volt szerkesztője a napokban tette le a budapesti ügyvéd vizsgálatbizottság előtt az egységes bírói és ügyvédi vizsgát.

— **Házasság.** Dr. Grósz D. sző a Sátoraljai helyi Hitelbank és a Magyar Urborok Tokajhegyaljai Borkiviteli Részvénytársaság Vezérigazgatója október hó 1-én Sopronban házasságot kötött Spiegel Margittal, Spiegel Sigfrid kir. tanácsos, a soproni Kereskedelmi és Iparkamara elnökének leányával.

— **14-es huszárok rokkantjaihoz s özvegyeihez.** A cs. és kir. 14 huszárezred özvegy-árva-s rokkantalapjának kezelősége felkéri az ezred sebesülts, betegség vagy hadiférelmalk következtében megrokkant legényeségi állománybeli tagjait továbbá elesett hőseinek özvegyeit s árvaít, hogy a mennyiben segélyre szorulnak eziránti kérvényeiket a cs. és kir. 14 huszárezred pótszáadához Nyiregyháza benyujtsák. A kérvényekhez vagyontalansági bizonyítvány csatolandó.

— **20 darab sertés hizlalható.** A földművelésügyi miniszter megengedte, hogy mindazon vállalatok, amelyek elkészített életek kiegészítésével foglalkoznak (kórház, szanatorium, vendéglő stb.), 20 darab sertést hizlalhatnak a amenyiben többet akarnak hizlalni, úgy szerződés a Sertésforgalmi Irodának bejegyzésével köthető.

— **A takarmány maximális ára** A miniszterium tegnap megjelent rendelkezésével az anyaszéna, sarju, valamint a szálastakarmány maximális árát mázsánként 45 K ban, a tavaszszalma, valamint a tavaszszalma törekének és polyvájának legmagasabb árát 28 K ban állapította meg.

— **Papirruhában temetik a katonákat.** A katonai hatóság az egész monarchiában kötelezővé tette, hogy jövődében a katonai halottakat papirruhában öltöztetve adják át az enyészetnek. Állítólag szó van arról is, hogy a rendelkezést a polgári hatóságok is átveszik a polgári halottakra. Tekintettel a halálozások ilyesztől mérvére, sok ruhaneműt lehetne az éleik számára megmenteni a halottak papirruhája által. A halotti papirruha gyártása már nagyon folyik s ezek a halotti öltönyök a ruhadóhoz hasonlítanak. Második József emászár kétszáz esztendővel előtt parancsolta meg, hogy a halottakat nem szabad ruhában és ékes koporsóban adni át a földnek, azt most megcsinálja a szükség, a nyomorúság.

— **Megállapították a cukorka árát.** Az országos árvizsgáló bizottság már régebben tanácskozást folytatott a cukorka árának megállapítása ügyében. Igen sok volt a panasz, hogy a cukorkával a legnagyobb uzsoráskodás folyik. Az országos árvizsgáló bizottság tehát megvizsgálta a tennelviszonyait és e vizsgálat alapján tájékoztató árakat állapított meg, amelyeknél többet követelni — árdrágítás. A cukorka tájékoztató árát meghatározó rendelet jelent meg a hivatalos lapban. Közvetlenül a fogyasztó részére a kereskedésekben különként (az ennél kisebb vásárlásoknál is) a következő az ár: Marcantucukorka 8-50 K, szuperior-árú karameldropsz, roksz és hasonló fajtájú cukorka 10 K, karamella, selyemcukorka, gyümölcsíz-szel vagy moogyoróval töltve 13 K, egyszerű dragée 11 K, egyszerű fondant gyümölcsíz-szel 10 K, cukorka mártott fondánt töltelék nélküli 13 K, karameldropsz roksz d rabonként göngyölve 13 K, karamella selyemcukorka darabonként göngyölve 16 K, egyszerű csokoládé-konfekt 35 K. Az új árak az új cukorkagyártási üzemújd kezdeten október 1-én lépnek életbe.

— **Cipőkvital közli,** hogy akinek kész cipőre van szüksége, az a hivatalban minden pontokon jelentkezők a szükségleti és bejelentési lappal. Akik cipőt javíttatni akarnak vagy új cipőt készíttetni, azok közvetlenül saját a cipőhivatároknak, egyébként a cipőhivatároktól és az utalványozási rendszerről következő lapszámunkban részletesen írunk.

A fehérnemű
dolgában mind nagyobb lesz a szükség a polgári lakosság körében. Vannak városok, amelyek számoltak már a fenyegető bajjal és Svájból szereztek fehérneműt, ahol még elég olcsón lehetett kapni. Így Pécs városa huszezer pár használt hozatott, melyet olcsón ad el a rászorulóknak. Szeged pedig tízezer értékű textil árut kötött le különböző svájci cégeknek; ebben igen sok a vászoni és a szövödtaru, zsebkendő, ing és női bluz. Nem ártana ha a mi városunk vezetőisége is érdeklődne egy kissé e dolog iránt. Városunkban e tekintetben mir is igen nagy a szükséglet, melyet helyben nem lehet fűdözni, részint az áru hiánya, részint a meglévő készletek uzsoraira miatt.

— **Érdekes jogeset.** Weinberger Sándor nagymihályi birtokos kiakarta fizetni a M-doyánszky László báró és leányától megvett zemplén-megyei birtoknak vételárát, de az eldők hivatkozva arra, hogy ők törvényes ércepánzben való fizetést követték ki a papirpénz felvételét megtagadták. A 480 000 korona felvételére kötelezés iránt indított perben a kir. ítélőtábla e hó 9-én helybenhagyta a főosei kir. törvényszék döntését, hogy a 94201014. I. M. K. rendelet 3. § a alapján az arányban való fizetés helyett a papirpénz felvételét a kormány újabb intézkedése az eldők megtagadják.

Felolvas szerkesztő: Landesmann Miksa.
Szorkeoztő: György Lajos.

Szőrme-vásárlók figyelmébe!
Akinek elegáns szőrmekabát vagy szőrme-garnitúra szükséges van, most Olcsón szeresheti be
Szegő Sándor
árüházának újonnan berendezett szőrmeszállójában, ahol az idejny uzsorásági szőrmekben, leány- és női felöltőkben már megerkeztek.

Viszketeg
és mindennemű bőrbaj, úgy mint rüh, sörny, fekély, daganat és sebek gyógyítására a legbiztosabb és leggyorsabb ható szer a
Boróka kenőcs.
Nem piszkít és teljesen szagtalan. Ma már minden házban nélkülözhetetlen. Kis tégely 3 kor. Nagy tégely 5 kor. Csajádi tégely 9 kor. Hozzávaló BORÓKA-SZÁPPAN 5 korona.
*
Árcbőre szép lesz,
fiatalos, üde bájú kölesönöz, minden arctiszatlanságot, szepőt, májfoltot, orrvörösséget nyomtalanul elmulaszt az
„Aranyvirág-krém“
Próbátégely 5 kor., nagy tégely 10 kor. Hozzávaló szappan 5 kor. 80 f. „Aranyvirág-puder“ fehér, rózsás és krém színben 5 korona.
Készíti: GERŐ SÁNDOR gyógyszerész Nagykorús. — Sátoraljai helyen kaplaltó: Ehlert Gyula, Galambos Béla, Kádár Gyula gyógyszerzertárában és Hrabeczy Kálmán drogueráriában.

Egy jó házból való fiu tanulónak felvétetik. Dubay-cukrászda.

Értesítés.
Van szerzenosm ezenel a mélyen tisztelt közbizony szives tudomásra hozni, hogy játék és napp különbözőségeim már megerkeztek, melyekből k. h. 13-án, vasárnap egész napon át
KIALLITÁST
rendezek lakásomon (Kazinczy-utca 19.), melyre van szerzenosm a mélyen tisztelt közbizonyt ezenel biztositottal meghívni.
Bródnyé, Kende Gizella.

TÖZSDE
Ilyekben és mindennemű értékpapírok vételo és eladatsáml, tekintettel a jelenlegi gazdasági viszonyainkra, valamint értékeinknek biztonsága szempontjából, minden irányban készséggel szolgál szakszeri tanácsot és felvilágosítással a
Hazai Kereskedelmi Részvénytársaság értékpapír osztálya Budapest IV., Magyar-utca 8. szám.

Eladó.
A legényesólmihályi katonai tejjgazdóság kertészetében nagymennyiségű paradicsom és zöld édes-paprika van eladó.
Paradicsom ára 40 fillér kg.-kint
Paprika 70 „ „ „ „
Nagyobb vételnél az áru házhoz lesz szállítva.
Cs. és kir. katonai Tejjgazdóság Legényesólmihályi.

Elfer Henrik
szücs
szőrmeáruháza
Kazinczy-utca 11. sz. alatt dúsan felszerelt raktárral megnyilt. Mindennemű **szücsmunka** elkészítését legjobb kivitelben elvállalom.

Viszketegséget, Sömört, Rühit
a leggyorsabbban elmulasztja a dr. Fleisch-féle eredeti, törvényesen védett
Skaboform - Kenőcs
Nincs szaga, nem iszkit. Mindig eredeti pecsétes Dr. Fleisch-féle készült. Ára: 4. 6 és 10 korona. — Sátoraljai hely és vidéke részére főraktár:
Kádár Gyula gyógyszerzertárában, Sátoraljai helyen.
Vételnél a „Skaboform“ védjegyre ügyeljünk.

Eladó.
200 hl. új prima hordó, 160—180 literes, hasított fából Hegyalján eladó. Bővebbet **Rosenberg Lajosnál** Miskolcz, Telegdi-ut 10.

CLUBSPECIALITÉ CIGARETTAPAPIR ÉS HÜVELY FELÜLMULHATLAN MODIANO
IGYÁZZUNK A VÉDJEGYRE
C. S. Modiano